

VESAsta Fintoon ja YSAsta YSOon: Mikä muuttuu ja miksi?

Kirjastoverkkopäivät
23.10.2014

ONKI-projekti

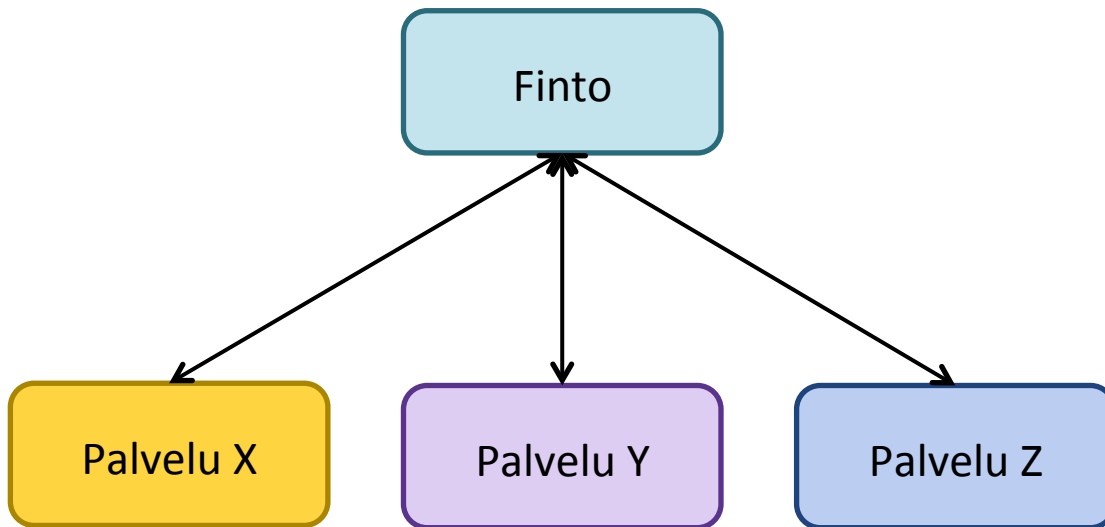
- Kansalliskirjaston projekti, jota rahoittavat valtiovarainministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö
- 2013-2016(?)
 - Projektin jälkeen osaksi Kansalliskirjaston perustoimintaa
- Perustuu Aalto-yliopistossa ja Helsingin Yliopistossa toimineeseen FinnONTO-projektiin (2003-2012)

ONKI-projekti

- Tavoite: Tarjota pysyvä, keskitetty, Kansalliskirjaston ylläpitämä ontologiapalvelu

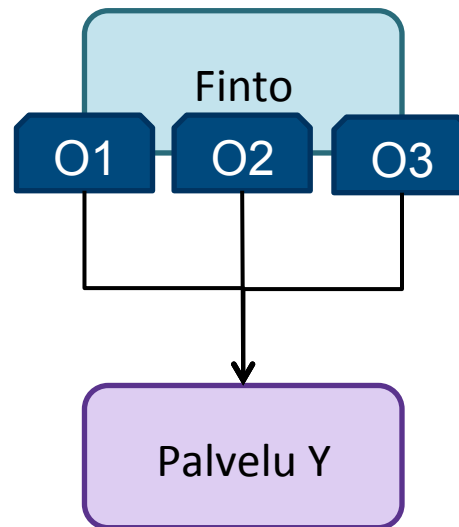
ONKI-projekti

- Tavoite: Tarjota **pysyvä**, keskitetty, Kansalliskirjaston ylläpitämä ontologiapalvelu

ONKI-projekti

- Tavoite: Tarjota pysyvä, **keskitetty**, Kansalliskirjaston ylläpitämä ontologiapalvelu

ONKI-projekti

- Tavoite: Tarjota pysyvä, keskitetty, Kansalliskirjaston ylläpitämä ontologiapalvelu
- Kenelle?
 - Kaikille!

ONKI-projekti

- Tavoite: Tarjota pysyvä, keskitetty, Kansalliskirjaston ylläpitämä ontologiapalvelu
- Kenelle?
 - Kaikille!
 - KAM-sektori, julkishallinto, media, kuka vain!

YSA vs YSO

~~YSA vs YSO~~

YSA ♥ YSO

YSA

YSA ♥ YSO

Asiantuntijoiden luoma

YSA ♥ YSO

Asiantuntijoiden luoma

Kaikki Suomessa
Ilmestynvä ei-fiktiivinen
kirjallisuus

YSA ♥ YSO

Asiantuntijoiden luoma

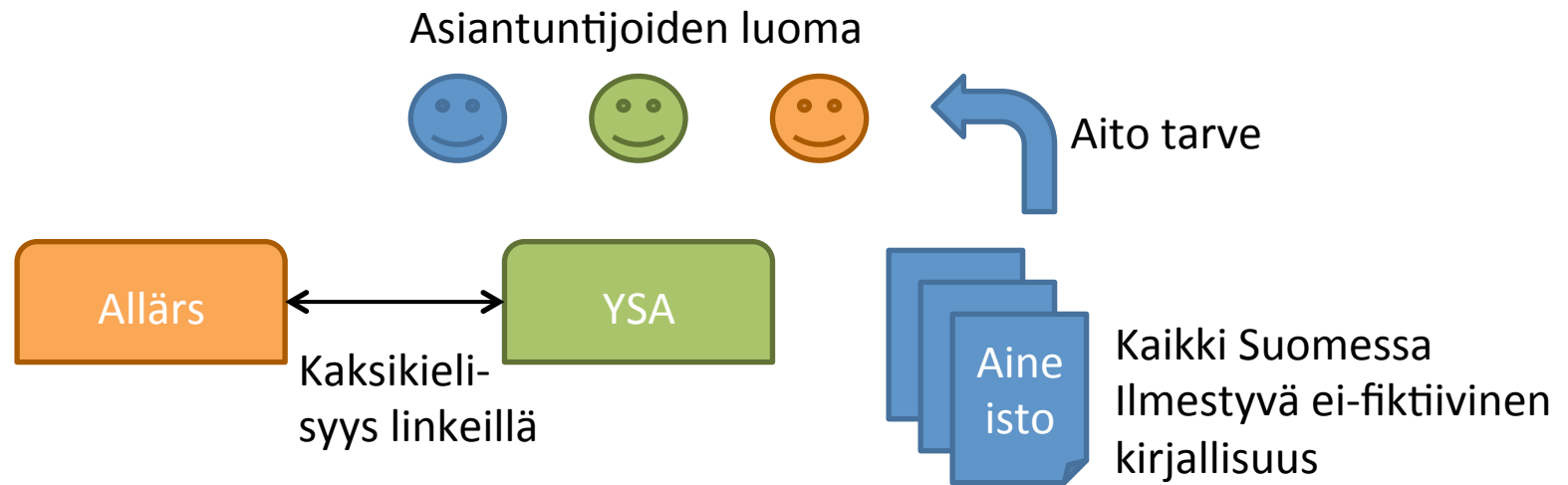

Aito tarve

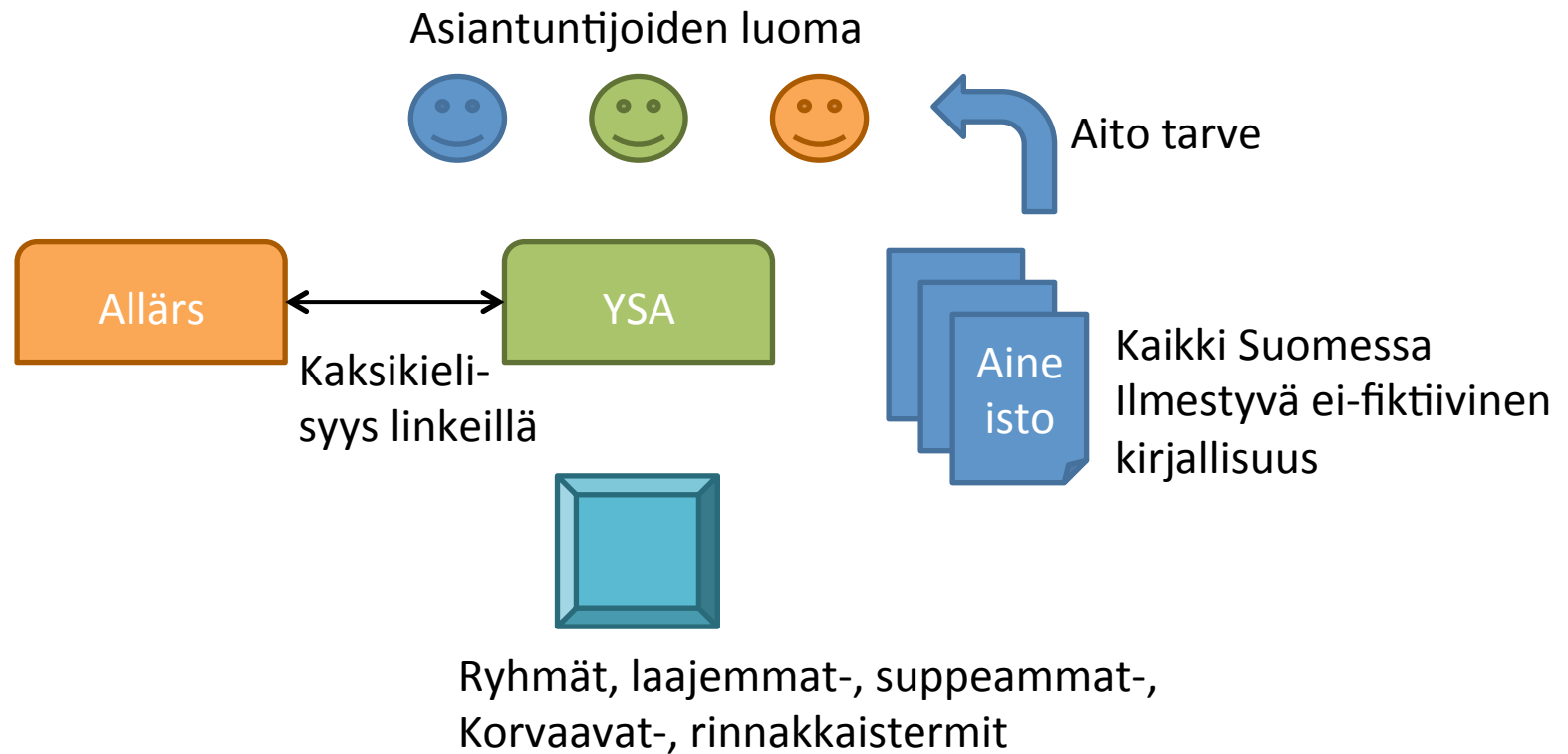

Kaikki Suomessa
Ilmestynvä ei-fiktiivinen
kirjallisuus

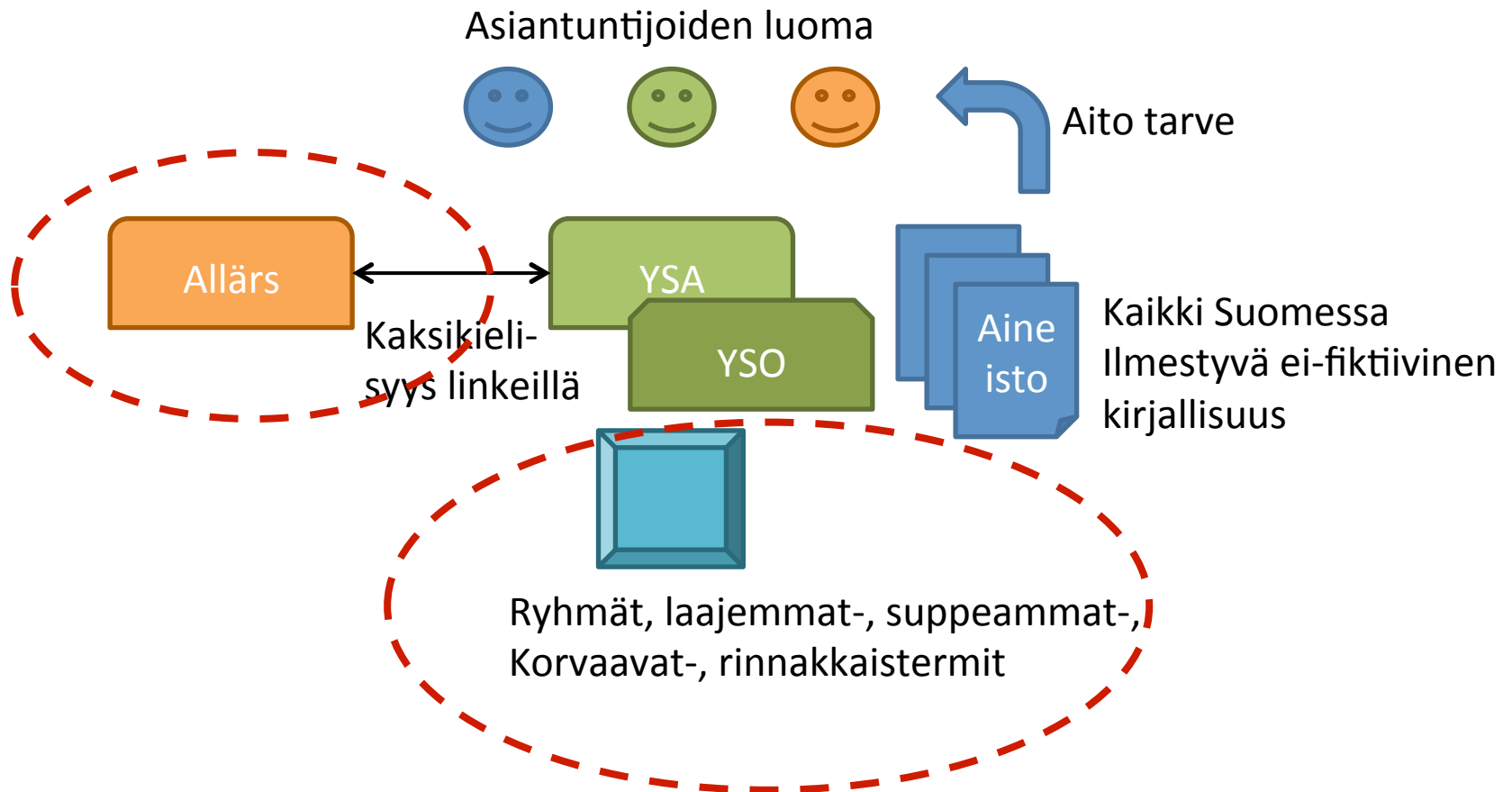
YSA ♥ YSO

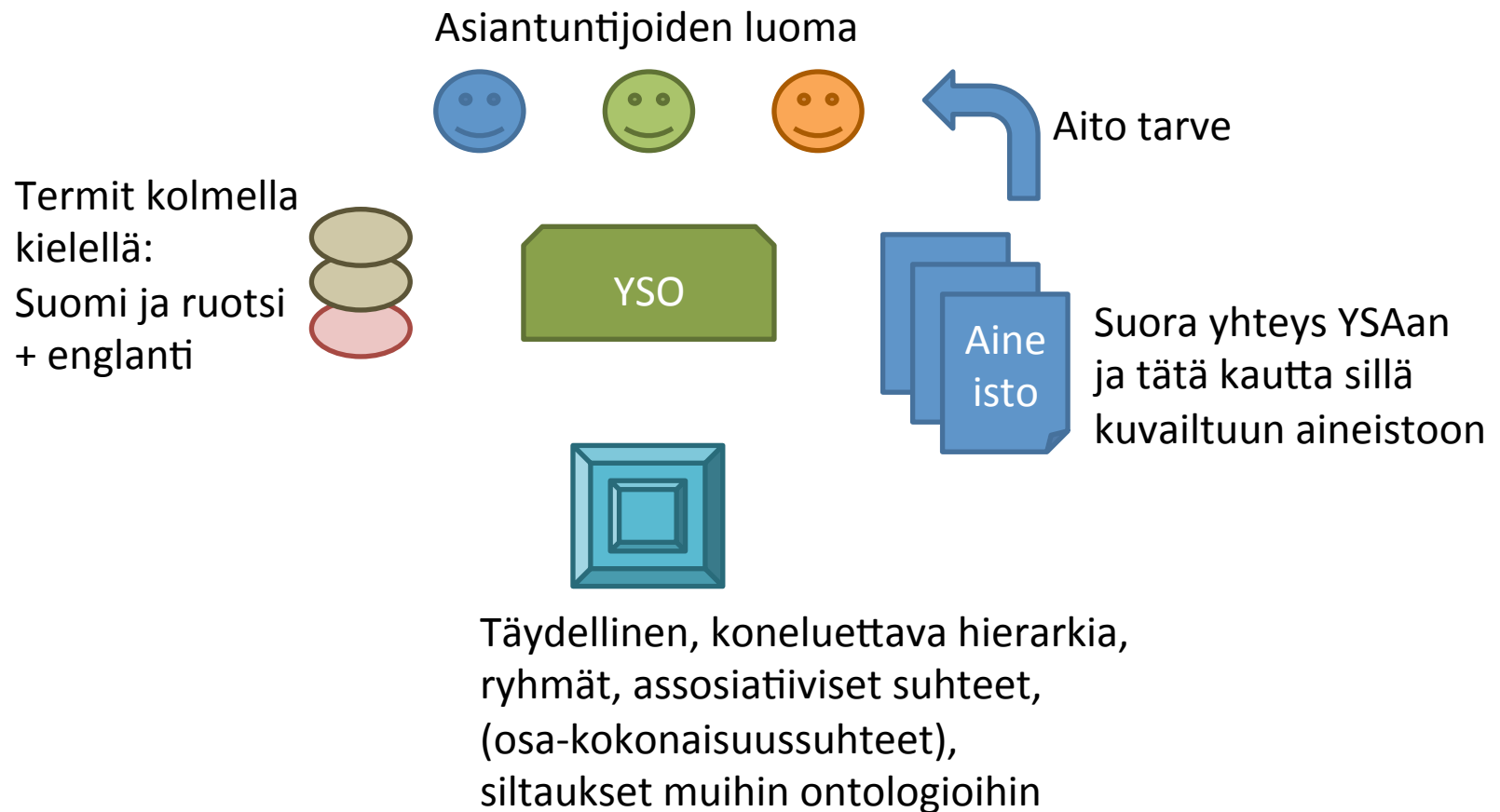
YSA ♥ YSO

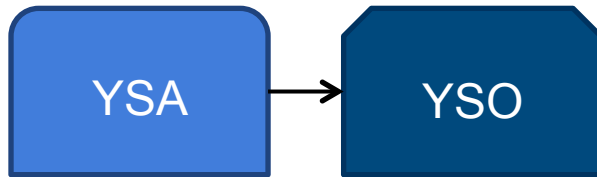
YSO ♥ YSA

YSO ♥ YSA

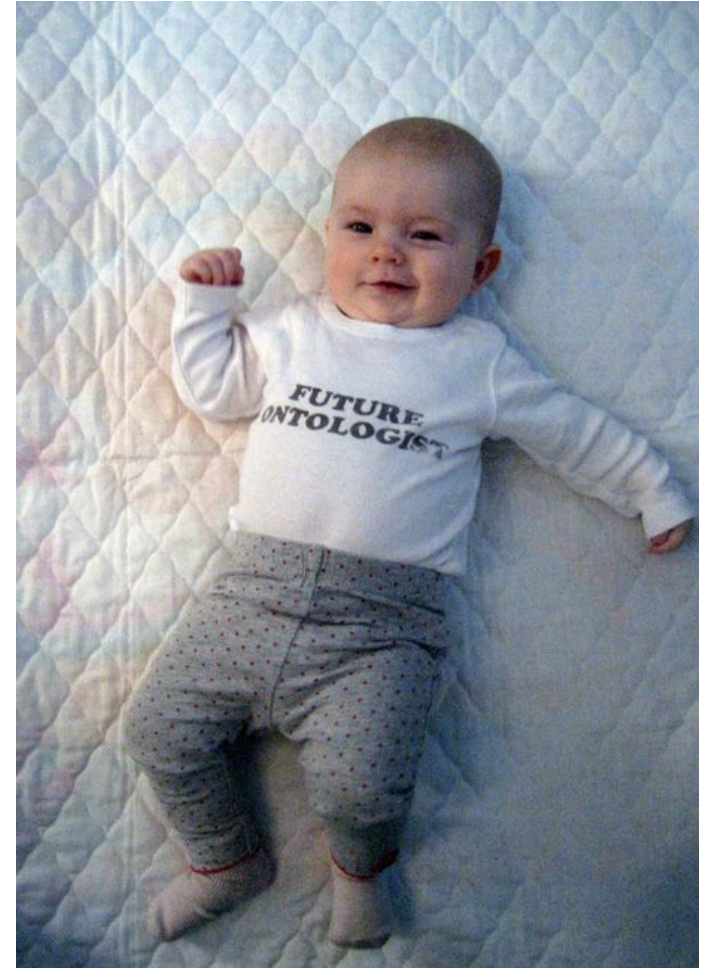
YSO

- Yleinen suomalainen ontologia
 - Yleisen suomalaisen asiasanaston ontologisoitu versio

”Ontologisoitu versio YSAsta?”

- Käsiteanalyysi
- Yksilöivät tunnisteet
- Hierarkian täydentäminen

Käsiteanalyysi

- Onko tällä termillä useita merkityksiä?
 - Ovatko ne merkityksellisiä kuvailun ja tiedonhaun näkökulmasta?

YSA: aura

Käytettävä asiasana:

[aura](#)

Laajemmat termit:

[oireet](#)

Rinnakkaistermit:

[okkultismi](#)

Kuuluu ryhmiin:

[\[48\] Lääketiede. Anatomia. Fysiologia.](#)
[Patologia. Tautioppi. Psykiatria.](#)
[Hammaslääketiede. Eläinlääketiede.](#)
[Farmasia. Kauneudenhoito.](#)
[Hoitomenetelmät](#)
[\[50\] Kansanperinne. Perinnetieteet.](#)
[Kulttuuriantropologia. Okkultismi](#)

Ruotsinkielinen asiasana:

[aura](#)

YSA: aura

Käytettävä asiasana:

[aura](#)

Laajemmat termit:

[oireet](#)

Rinnakkaistermit:

[okkultismi](#)

Kuuluu ryhmiin:

[\[48\] Lääketiede. Anatomia. Fysiologia.](#)
[Patologia. Tautioppi. Psykiatria.](#)
[Hammaslääketiede. Eläinlääketiede.](#)
[Farmasia. Kauneudenhoito.](#)
[Hoitomenetelmät](#)
[\[50\] Kansanperinne. Perinnetieteet.](#)
[Kulttuuriantropologia. Okkultismi](#)

Ruotsinkielinen asiasana:

[aura](#)

YSA: aura

Käytettävä asiasana:

[aura](#)

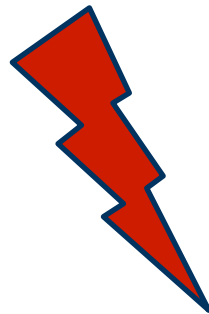
Laajemmat termit:

[oireet](#)

Rinnakkaistermit:

[okkultismi](#)

Kuuluu ryhmiin:

[\[48\] Lääketiede. Anatomia. Fysiologia. Patologia. Tautioppi. Psykiatria. Hammaslääketiede. Eläinlääketiede. Farmasia. Kauneudenhoito. Hoitomenetelmät](#)
[\[50\] Kansanperinne. Perinnetieteet. Kulttuuriantropologia. Okkultismi](#)

Ruotsinkielinen asiasana:

[aura](#)

YSO: aura (oireet)

... > [ilmiöt](#) > [luonnontieteelliset ilmiöt](#) > [biologiset ilmiöt](#) > [oireet](#) > aura (oireet)

KÄYTETTÄVÄ TERMI

aura (oireet)

TYYPPI

Käsite

YLÄKÄSITE

oireet

KUULUU RYHMÄÄN

48 Lääketiede. Anatomia. Fysiologia. Patologia. Tautioppi. Psykiatria. Hammaslääketiede. Eläinlääketiede. Farmasia. Kauneudenhoito. Hoitomenetelmät

HUOMAUTUS

lääk. ennakkotuntu, enne, vars. epilepsiakohtauksen ennakko-oireet

LÄHDE

Kielitoimiston sanakirja

MUUNKIELISET TERMIT

aura (symtom) (sv)

aura (symptoms) (en)

URI

<http://www.yso.fi/onto/yso/p11613>

Lataa tämä käsite:

[RDF/XML](#) [TURTLE](#)

LÄHES VASTAAVA KÄSITE

[aura](#) (sv)

Allärs - Allmän tesaurus på svenska

[aura](#)

YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto

YSO: aura (okkultismin ilmiöt)

[tapahtumat ja toiminta](#) > [prosessit](#) > [ilmiöt](#) > [kulttuuriset ilmiöt](#) > [aura \(okkultismin ilmiöt\)](#)

KÄYTETTÄVÄ TERMI

aura (okkultismin ilmiöt)

TYYPPI

Käsite

YLÄKÄSITE

[kulttuuriset ilmiöt](#)

ASSOSIATIIVISET KÄSITTEET

[okkultismi](#)

KUULUU RYHMÄÄN

[50 Kansanperinne. Perinnetieteet. Kulttuuriantropologia. Okkultismi](#)

HUOMAUTUS

okkultismin mukaan ihmisruumista ympäröivä, joskus värillisenä näkyvä kehä; myös astraaliruumiista

LÄHDE

Kielitoimiston sanakirja

MUUNKIELISET TERMIT

[aura \(ockulta fenomen\) \(sv\)](#)

[aura \(paranormal phenomena\) \(en\)](#)

URI

<http://www.yso.fi/onto/yso/p11645>

Lataa tämä käsite:

[RDF/XML TURTLE](#)

LÄHES VASTAAVA KÄSITE

[aura](#) (sv)

Allärs - Allmän tesaurus på svenska

[aura](#)

YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto

Yksilöivät tunnisteet

- Kaikilla käsitteillä yksilöivä tunniste: URI
- Esim:
 - Finlandia-hiihto
 - <http://www.yso.fi/onto/yso/p24957>

Koneelle:

<http://www.yso.fi/onto/yso/p24957>

```
@prefix yso: <http://www.yso.fi/onto/yso/> .
@prefix skos: <http://www.w3.org/2004/02/skos/core#> .
@prefix isother: <http://purl.org/iso25964/skos-thes#> .
@prefix rdfs: <http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#> .
@prefix ysa: <http://www.yso.fi/onto/ysa/> .
@prefix allars: <http://www.yso.fi/onto/allars/> .

yso:p26546
  skos:prefLabel "97 Exercise. Training. Sports"@en, "97 Liikunta. Urheilu"@fi, "97 Motion. Idrott"@sv ;
  a isother:ConceptGroup, skos:Collection ;
  skos:member yso:p24957 .

yso:
  rdfs:label "Allmän finländsk ontologi ALLFO"@sv, "Yleinen suomalainen ontologia YSO"@fi, "General Finnish
upper ontology YSO"@en ;
  a skos:ConceptScheme .

yso:p1934
  skos:prefLabel "sports contests"@en, "urheilukilpailut"@fi, "idrottstävlingar"@sv ;
  a skos:Concept ;
  skos:narrower yso:p24957 .

yso:p1963
  skos:prefLabel "liikuntatapahtumat"@fi, "motionsevenemang"@sv, "physical exercise events"@en ;
  a skos:Concept ;
  skos:narrower yso:p24957 .

yso:p24957
  skos:inScheme yso: ;
  skos:closeMatch <http://id.loc.gov/authorities/subjects/sh90000179>, ysa:Y181336, allars:Y41494 ;
  skos:prefLabel "Finlandialoppet"@sv, "Finlandia-hiihto"@fi, "Finlandia Ski Race"@en ;
  skos:broader yso:p1963, yso:p1934 ;
  a skos:Concept .
```

Ihmiselle:

<http://www.yso.fi/onto/yso/p24957>

Yksilöivät tunnisteet

- Tunnisteella päästään käsiksi käsitteen ominaisuuksiin
- Voidaan hakea Fintosta ajantasaiset tiedot
- Tunniste on kieliriippumaton
- Käsitteitä voidaan linkittää toisiinsa yksilöivän tunnisteiden avulla

Yksilöivät tunnisteet

- Ei ole pakko, jos ei halua!
 - Käsitteillä edelleen yksilöivä suositeltava termi
 - Voidaan käyttää kuten YSAakin on käytetty
 - Ei saada täyttä iloa irti

Yksilöivät tunnisteet

- Myös käsitteiden välisillä suhteilla on yksilöivä tunniste
 - Suhteesta itsestään voidaan kertoa tietoja koneymmärrettävästi

Koneelle:

<http://www.yso.fi/onto/ysop24957>

```
@prefix yso: <http://www.yso.fi/onto/ysop24957/> .
@prefix skos: <http://www.w3.org/2004/02/skos/core#> .
@prefix isother: <http://purl.org/iso25964/skos-thes#> .
@prefix rdfs: <http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#> .
@prefix ysa: <http://www.yso.fi/onto/ysa/> .
@prefix allars: <http://www.yso.fi/onto/allars/> .
```

yso:p26546

```
skos:prefLabel "97 Exercise. Training. Sports"@en, "97 Liikunta. Urheilu"@fi, "97 Motion. Idrott"@sv ;
a isother:ConceptGroup, skos:Collection ;
skos:member yso:p24957 .
```

yso:

```
rdfs:label "Allmän finländsk ontologi ALLFO"@sv, "Yleinen suomalainen ontologia YSO"@fi, "General Finnish
upper ontology YSO"@en ;
a skos:ConceptScheme .
```

yso:p1934

```
skos:prefLabel "sports contests"@en, "urheilukilpailut"@fi, "idrottstävlingar"@sv ;
a skos:Concept ;
skos:narrower yso:p24957 .
```

yso:p1963

```
skos:prefLabel "liikuntatapahtumat"@fi, "motionsevenemang"@sv, "physical exercise events"@en ;
a skos:Concept ;
skos:narrower yso:p24957 .
```

yso:p24957

```
skos:inScheme yso: ;
skos:closeMatch <http://id.loc.gov/authorities/subjects/sh90000179>, ysa:Y181336, allars:Y41494 ;
skos:prefLabel "Finlandialoppet"@sv, "Finlandia-hiihto"@fi, "Finlandia Ski Race"@en ;
skos:broader yso:p1963, yso:p1934 ;
a skos:Concept .
```


Koneelle:

<http://www.yso.fi/onto/ysa/p24957>

```
@prefix yso: <http://www.yso.fi/onto/ysa/> .
@prefix skos: <http://www.w3.org/2004/02/skos/core#> .
@prefix isoths: <http://purl.org/isoths/2004/skos-thes#> .
@prefix rdfs: <http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#> .
@prefix ysa: <http://www.yso.fi/onto/ysa/> .
@prefix allars: <http://www.yso.fi/onto/allars/> .
```

yso:p26546

```
skos:prefLabel "97 Exercise. Training. Sports"@en, "97 Liikunta. Urheilu"@fi, "97 Motion. Idrott"@sv ;
a isoths:ConceptGroup, skos:Collection ;
skos:member yso:p24957 .
```

yso:

```
rdfs:label "Allmän finländsk ontologi ALLFO"@sv, "Yleinen suomalainen ontologia YSO"@fi, "General Finnish
upper ontology YSO"@en ;
a skos:ConceptScheme .
```

yso:p1934

```
skos:prefLabel "sports contests"@en, "urheilukilpailut"@fi, "idrottstävlingar"@sv ;
a skos:Concept ;
skos:narrower yso:p24957 .
```

yso:p1963

```
skos:prefLabel "liikuntatapahtumat"@fi, "motionsevenemang"@sv, "physical exercise events"@en ;
a skos:Concept ;
skos:narrower yso:p24957 .
```

yso:p24957

```
skos:inScheme yso: ;
skos:closeMatch <http://id.loc.gov/authorities/subjects/sh90000179>, ysa:Y181336, allars:Y41494 ;
skos:prefLabel "Finlandialoppet"@sv, "Finlandia-hiihto"@fi, "Finlandia Ski Race"@en ;
skos:broader yso:p1963, yso:p1934 ;
a skos:Concept .
```

Yksilöivät tunnisteet

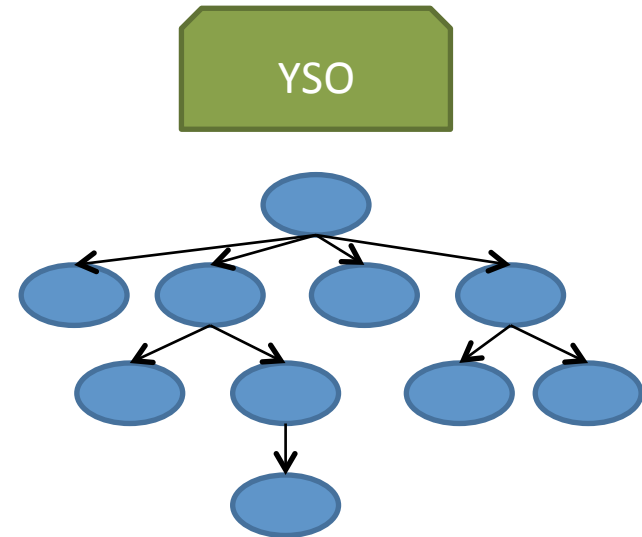
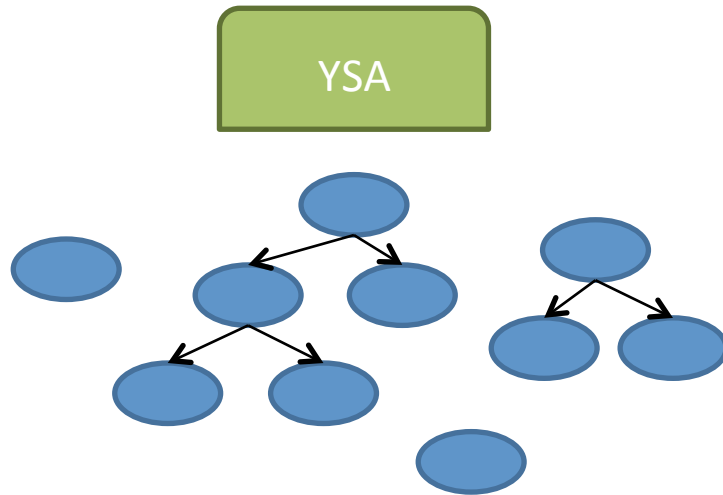
- Myös käsitteiden välisillä suhteilla on yksilöivä tunniste
 - Suhteesta itsestään voidaan kertoa tietoja koneymmärrettävästi
 - Esim:
 - <http://www.w3.org/2004/02/skos/core#closeMatch>

Hierarkian täydentäminen

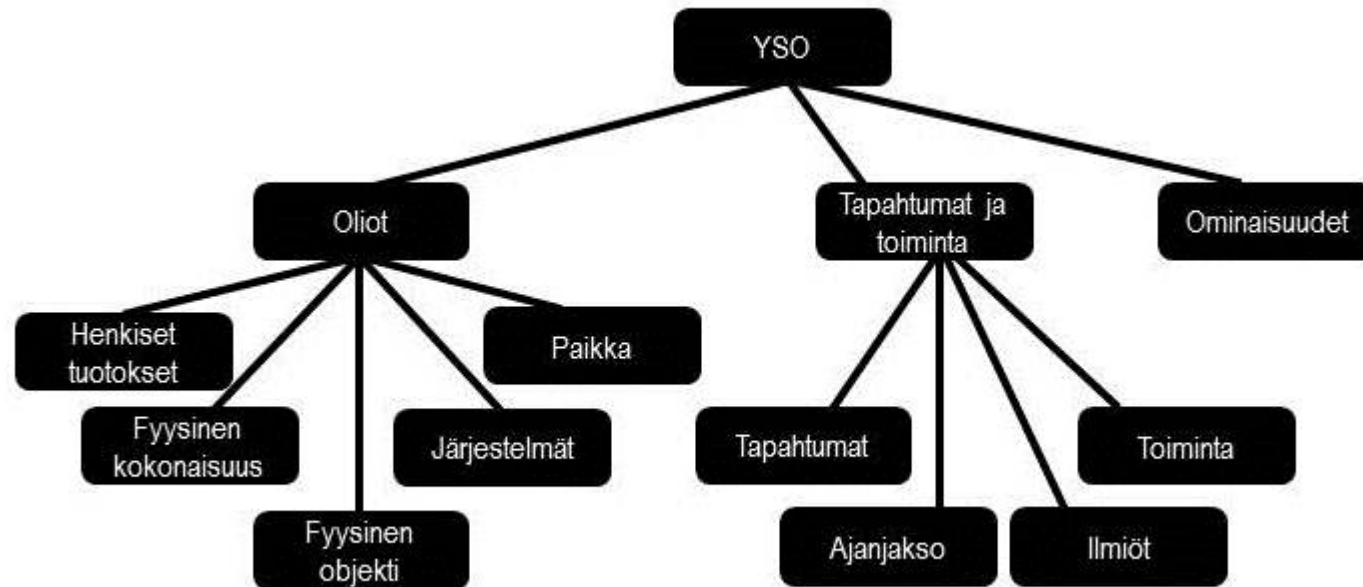
YSA

YSO

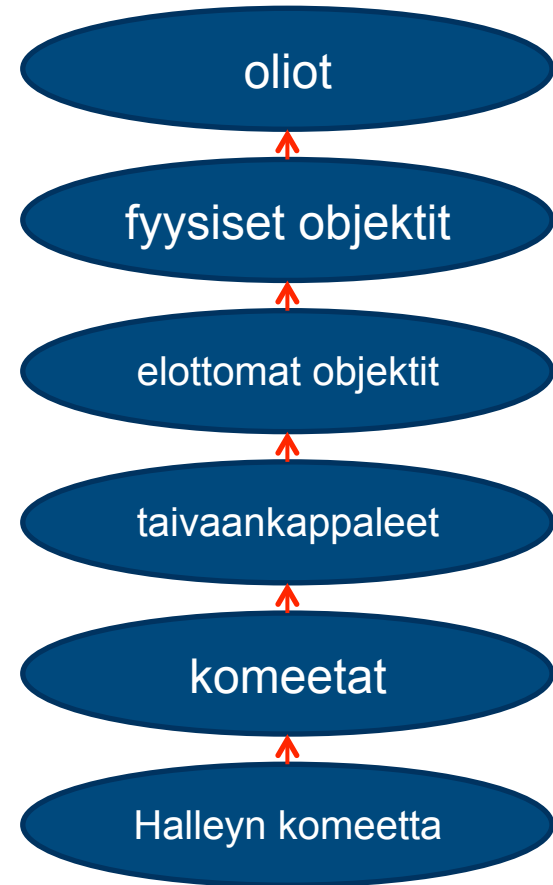
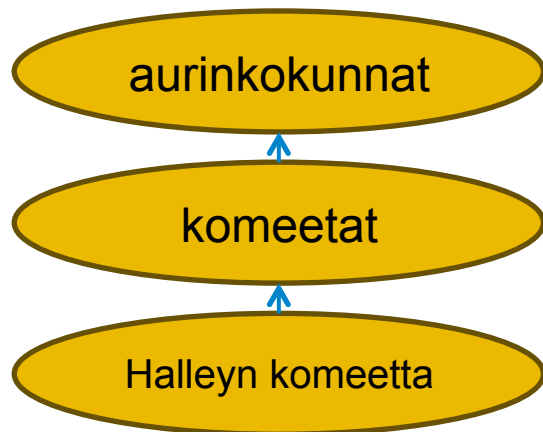
Hierarkian täydentäminen

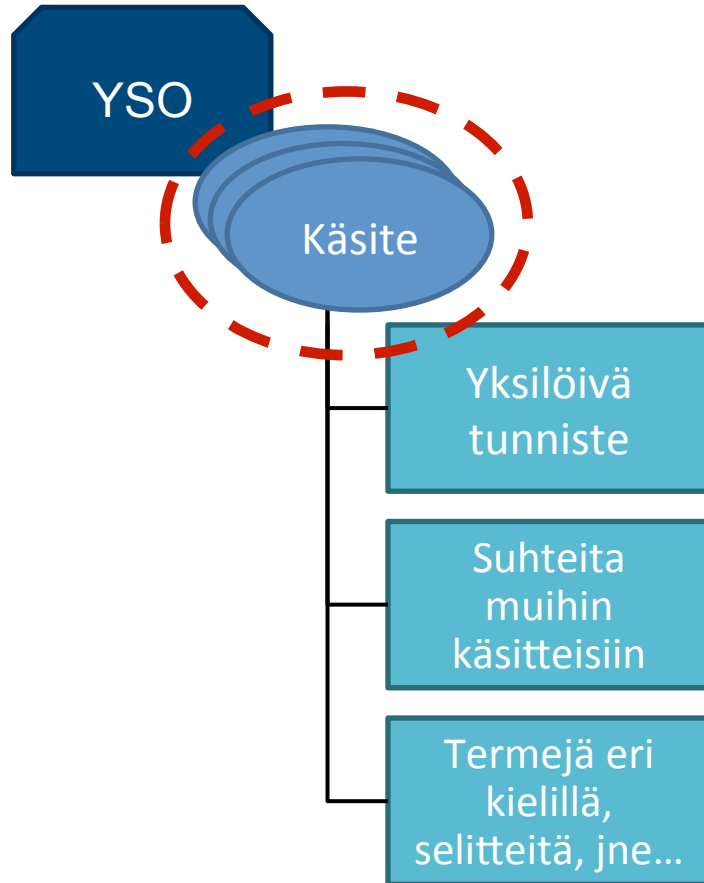
Hierarkian täydentäminen

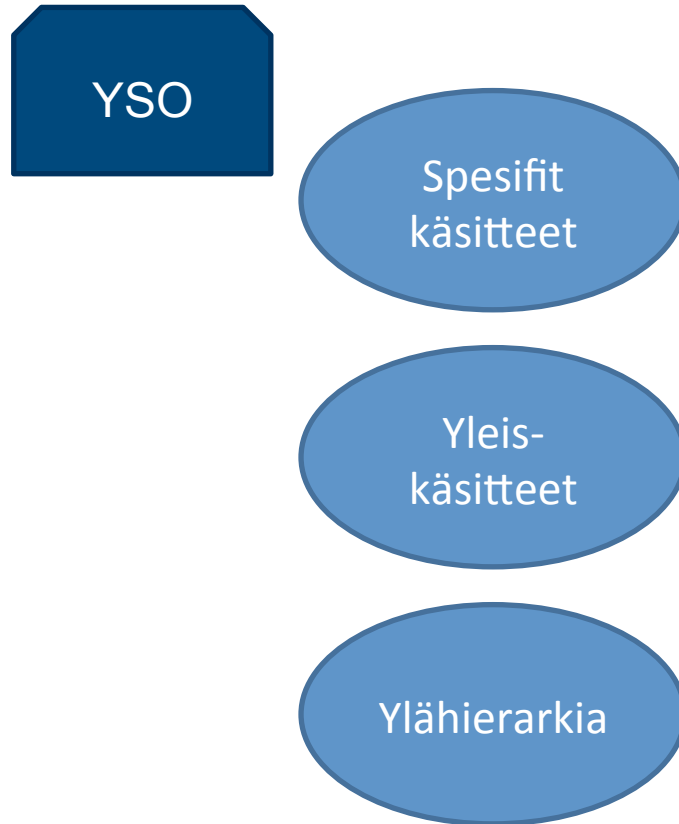
Halley'n komeetta

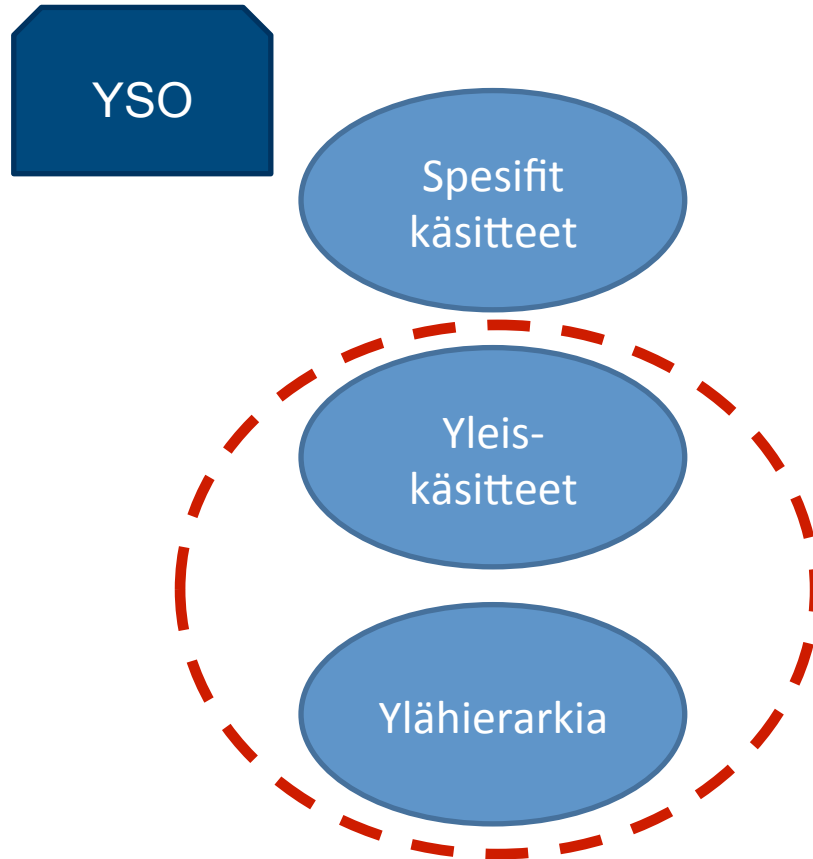
YSO

YSO

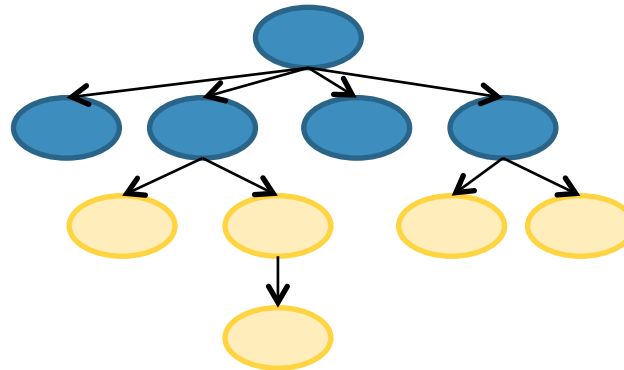
YSO

YSO

- Muodostaa pohjan erikoisontologioille
 - Tietyn aihealueen erikoistuneille ontologioille, jossa erityisalan käsitteet täydentävät YSON käsitteistöä

Erityisalan
Ontologia

**Mutta miten sitä sitten
käytetään?**

VESA vs Finto

VESA - verkkosanasto/webbtesaurus

VESA on apuväline sekä painetun että sähköisen aineiston asiasanoitukseen ja aiheenmukaiseen tiedonhakuun.

VESA är ett hjälpmedel för indexering och sökning av både tryckt och elektroniskt material.

YSA

Yleinen suomalainen asiasanasto

ALLÄRS

Allmän tesaurus på svenska

MUSA/CILLA

Musiikin asiasanasto/Specialtesaurus för musik

Yhteishaku / Samsök

Sanaston ylläpito

Kansalliskirjasto

Tesaurusen upprätthålls av

Nationalbiblioteket

Yhteystiedot

Kontaktuppgifter

vesa-posti@helsinki.fi

Lisätietoja asiasanastoista »

Läs mera om tesaurer »

Muita asiasanastoja /

Andra tesaurer »

© Helsingin yliopiston kirjasto 2000
© Helsingfors universitetsbibliotek 2000
Webmaster

finto

Tervetuloa Finto-palveluun!

Finto on suomalainen sanasto- ja ontologiapalvelu, joka mahdollistaa sanastojen julkaisun ja selailun. Palvelu tarjoaa myös [rajapinnat](#) sanastojen ja ontologioiden hyödyntämiseen muissa ohjelmistoissa.

Sanastot ja ontologiat

YLEISET

Allärs - Allmän tesaurus på svenska
KOKO-ontologia
Suomalaiset yhteisönimet
YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto
YSO - Yleinen suomalainen ontologia

YHTEISKUNTA

JUHO - Julkishallinnon ontologia
JUPO - Julkisen hallinnon palveluontologia
Korkeakoulujen tutkimustiedonkeruussa käytettävä tieteenalaluokitus
LIITO - Liiketoimintaontologia
MERO - Merenkulkualan ontologia
PUHO - Puolustushallinnon ontologia
TSR-ontologia

LUONNONTIETEET JA LÄÄKETIEDE

AFO - Viikin kampuskirjaston ontologia
Kassu - Kasvien suomenkieliset nimet
MeSH / FinMeSH
TERO - Terveyden ja hyvinvoinnin ontologia

TAIDE JA KULTTUURI

Iconclass
KULO - Kulttuurien tutkimuksen ontologia
Laponica

Finto Twitterissä

Twiitit

Seuraa

Fintopalvelu 6 h
@Fintopalvelu
Raportti YSON rakenteellisista uudistuksista on nyt julkaistu.
wiki.helsinki.fi/display/ONI

8. lokakuuta
Fintopalvelu
@Fintopalvelu
Skosmos 0.5.2 julkaistu, korjattu muutama bugi.
github.com/NatLibFi/Skosmos
#Finto #Skosmos
Näytä yhteenveto

[Aakkosellinen hakemisto](#)
[Alanimukainen hakemisto](#)
[Maantieteellinen hakemisto](#)
[Vapaan indeksoinnin sanaryhmät](#)
[Liitetaulukot](#)
[Opastus](#)
[YSA - Hakusivu](#)
[VESA - Etusivu](#)
[YSA ONKI-palvelimella](#)

YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto

Haettava asiasana:

Huom: Hakusanan voi katkaista *:llä

A

a priori tieto

käytä: [apriorinen tieto](#)

[A\(H1N1\)-virus](#)

[A\(H5N1\)-virus](#)

[A-klinikat](#)

[A-vitamiini](#)

[AA-liike](#)

[AAC-menetelmät](#)

käytä: [puhetta tukeva ja](#)
[korvaava kommunikaatio](#)

[Aachen](#)

[Aakenustunturi](#)

[aakkoset](#)

Hakutulos: (YSA)

Käytettävä asiasana: [koralliriutat](#)

Rinnakkaistermit: [laguunit](#)

Korvaa termit: atollit

Kuuluu ryhmiin: [\[11\] Maantiede. Kartografia. Kartoitus. Geodesia. Geologia. Paleontologia](#)
[\[13\] Hydrologia](#)

Ruotsinkielinen
asiasana: [korallrev](#)

YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto

Hae tästä sanastosta

kaikilla kielillä ▼

Hae

Aakkosellinen

Hierarkia

Ryhmät

koralliriutat

KÄYTETTÄVÄ TERMI

koralliriutat

TYYPPI

Käsite

ASSOSIATIIVISET KÄSITTEET

laguunit

KORVATUT TERMIT

atollit

KUULUU RYHMÄÄN

11 Maantiede. Kartografia. Kartoitus. Geodesia. Geologia.
Paleontologia
13 Hydrologia

URI

<http://www.yso.fi/onto/ysa/Y102679>

Lataa tämä käsite:

[RDF/XML TURTLE](#)

VASTAAVA KÄSITE

[korallrev \(sv\)](#)

Allärs - Allmän tesaurus på svenska

YSO - Yleinen suomalainen ontologia

Hae tästä sanastosta

kaikilla kielillä ▾

Hae

Aakkosellinen

Hierarkia

Ryhvät

- oliot
 - fyysinen kokonaisuus
 - fyysiset objektit
 - henkiset tuotokset
 - järjestelmät
 - paikka
 - alueet
 - ihmisen määrittämä paikka
 - luonnon muodostama paikka
 - hiidenkirnut
 - kasvupaikat
 - koralliriutat**
 - kraatterit
 - lammikot (luonnon muodostama paikka)
 - muu paikka
 - ominaisuudet
 - tapahtumat ja toiminta

oliot > paikka > luonnon muodostama paikka > koralliriutat

KÄYTETTÄVÄ TERMI

koralliriutat

TYYPPI

Käsite

YLÄKÄSITE

luonnon muodostama paikka

ASSOSIATIIVISET KÄSITTEET

laguunit

KORVATUT TERMIT

atollit

KUULUU RYHMÄÄN

11 Maantiede. Kartografia. Kartoitus. Geodesia. Geologia.
Paleontologia
13 Hydrologia

HUOMAUTUS

Runkokunnissa elävien korallien kalkkirangoista, simpukoista ym.
muodostunut särkkä.

LÄHDE

Kielitoimiston sanakirja

MUUNKIELISET TERMIT

korallrev (sv)
coral reefs (en)
atoller (sv, korvattu)

URI

http://www.yso.fi/onto/yso/p14886

Lataa tämä käsite:

RDF/XML Turtle

LÄHES VASTAAVA KÄSITE

korallrev (sv)
Coral reefs and islands (en)
koralliriutat

Allärs - Allmän tesaurus på svenska
Library of Congress Subject Headings
YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto

VESA

- Nopea
- Partaveitsen terävä fokus
- Tuttu ja turvallinen

VESA

- Nopea
- Partaveitsen terävä fokus
- Tuttu ja turvallinen

- Vanha
 - Ei laajennettavissa uusilla toiminnallisuuksilla
- Rajoittunut neljään sanastoon
- Ei rajapintoja muille sovelluksille
 - Rajapinnat erikseen muualla

Finto

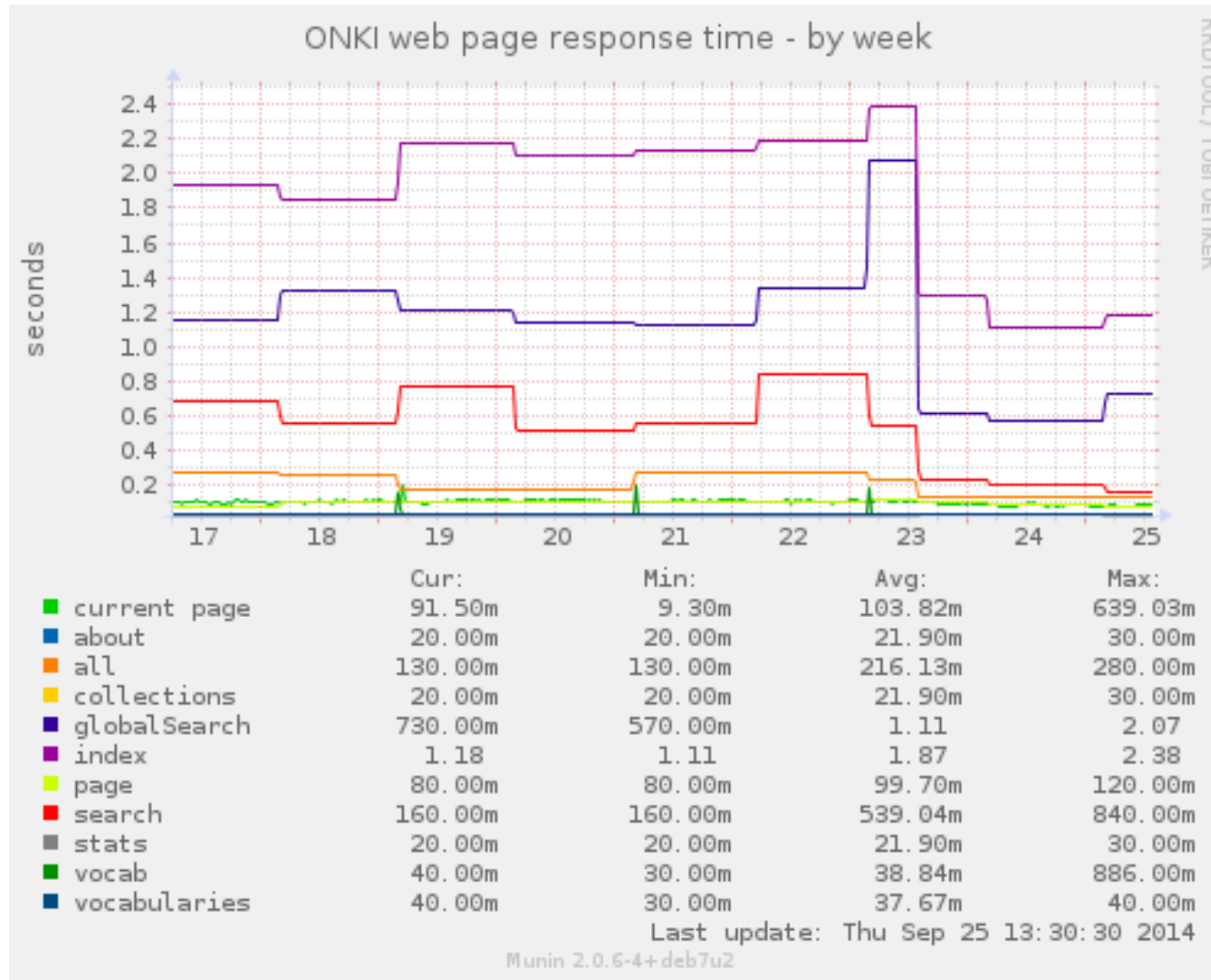
- Taustalla Skosmos-ohjelmisto
 - Kehitetään avoimesti Kansalliskirjastossa
 - <http://github.com/NatLibFi/Skosmos>
 - Versiossa 0.5

Finto vs VESA

- Nopeus ja luotettavuus

Skosmos 0.5

- Nopeus – parempaan suuntaan koko ajan

Finto vs VESA

- Nopeus ja luotettavuus
- Käyttäjärühmät

Finto vs VESA

- Nopeus ja luotettavuus
- Käyttäjärühmät

VESA - verkkosanasto/webbtesaurus

Käyttäjäryhmä:

Kuvailijat

.....finto Suomalainen asiasanasto- ja ontologiapalvelu

Käyttäjärühmät:

Ontologia-kehittäjät

Kuvailijat

Sovellus-kehittäjät

Loppukäyttäjät

Finto

- Sanastojen, ontologioiden ja luokitusten julkaisu
- Selailukäyttö
- Rajapintakäyttö
 - REST-rajapinta
 - <http://api.finto.fi>

Finto vs VESA

- Nopeus ja luotettavuus
- Käyttäjärühmät
- Käytettävyys

Finto

- Säännöllisiä käyttäjätestejä
- SUS-pisteet
 - metodi, jolla järjestelmän käytettävyys on tiivistettävissä numeroarvoksi (0-100)
 - Käytännön empiiristen tutkimusten mukaan järjestelmä suoriutuu keskimääräisesti muihin järjestelmiin verrattuna, mikäli sen SUS-pisteet ovat 68
 - Finto testattu kahdesti, molemmilla kerroilla 80
 - Havaitut ongelmat korjataan
 - Seuraavaa kierrosta suunnitellaan

**No hyvä, mutta mitä tämä sitten ihan
täysin konkreettisesti ja
käytännössä tarkoittaaakaan?**

Hyvä kysymys

- Finto tarjoaa sanasto- ja ontologiapalvelun sekä YSO:n
- Joku muu tarjoaa kuvailuympäristön, hakupalvelut, muut sanastot jne.

Jotain voidaan kuitenkin sanoa

Kuvailijan ei pidä
nähdä URI-
tunnisteita

Jotain voidaan kuitenkin sanoa

Kuvailijan ei pidä
nähdä URI-
tunnisteita

Linkittyvyys
vähentää
päällekkäistä työtä

Jotain voidaan kuitenkin sanoa

Kuvailijan ei pidä
nähdä URI-
tunnisteita

Linkittyvyys
vähentää
päällekkäistä työtä

Kun-
han vaan
linkite-
tään

Jotain voidaan kuitenkin sanoa

Kuvailijan ei pidä
nähdä URI-
tunnisteita

Linkittyvyys
vähentää
päällekkäistä työtä

Kun-
han vaan
linkite-
tään

Mahdollistaa uusia
lähestymistapoja

Finto-tietopaketti

- Finto-tietopaketti projektimme julkisessa wikissä
 - <https://wiki.helsinki.fi/display/ONKI/Tietoa+Fintosta+ja+ontologioista>

Kiitos

matias.frosterus@helsinki.fi

onki-posti@helsinki.fi

[@Fintopalvelu](#)